

ת"פ 59716/02/19 - מדינת ישראל-פמ"ד נגד מחמד ריאטי-בעצמו

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 59716-02-19 מדינת ישראל נ' ריאטי

בפני כבוד השופט יובל ליבדרו
המאשימה:
מדינת ישראל-פמ"ד
ע"י ב"כ עו"ד אסף בר יוסף
נגד
הנאשם:
מחמד ריאטי-בעצמו
ע"י ב"כ עו"ד טל ארד

גזר דין

מבוא:

1. הנאשם הורשע על-פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בכתב אישום מתוקן בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, עבירה לפי סעיפים 333+335 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין").

כתב האישום:

2. בתאריך 9.2.2019, בשעה 19:00 או בסמוך לכך, הגיע ו' ע' (להלן: "המתלונן" או "נפגע העבירה") יליד 1979 לשטוף את רכבו במתקן לשטיפת מכוניות ששייך למשפחת הנאשם בשכונה 7 בתל שבע (להלן: "מתקן השטיפה").

בני משפחת המתלונן הגיעו אף הם למקום באותה עת על מנת לשטוף רכביהם (להלן - "האחרים"). באותה עת נכח במתקן השטיפה בנו של הנאשם, קטין יליד שנת 2002.

בהמשך התפתח עימות שטיבו אינו ידוע במדויק בין בנו של הנאשם למתלונן ולאחרים.

בעקבות העימות המתואר לעיל, הגיע הנאשם למתקן השטיפה והכה את המתלונן בראשו,

באמצעות מוט ברזל. בעקבות האמור, פונה המתלונן לבית החולים "סורוקה" בבאר שבע כאשר הוא סובל מפצע קרקפתי פריאטלי אחורי עם דפורמציה של העצם. בבדיקת CT שבוצעה למתלונן נמצא כי הוא סובל משבר פריאטלי (שבר בגולגולת) אחורי דו"צ מעל סינוס, עם דחיקה CTV ללא פגם במילוי. בבית החולים בוצעה למתלונן סגירת החתך עם סיכות, והמתלונן אושפז לטיפול והשגחה ושוחרר בתאריך 14.2.2019.

3. הצדדים לא הגיעו להסכמה עונשית במסגרת הסדר הטיעון וכל צד טען באופן חופשי.

הסדר הטיעון בין הצדדים הוצג בדיון מיום 21.11.2019 ומאז נדחה עניינו של הנאשם מעת לעת לצורך בחינת השתלבותו של הנאשם בהליך טיפולי שהתעכב אצל שירות המבחן בשל אילוצי משבר הקורונה. הצדדים טענו לעונש בדיון שהתקיים ביום 11.11.2020 והשלימו את טיעוניהם בהמשך בהתאמה לתסקירי שירות המבחן שהתקבלו.

ראיות לעונש

4. בעניינו של הנאשם התקבלו מספר תסקירים של שירות המבחן.

מהתסקיר הראשון (מיום 5.7.2020) עלה כי הנאשם בן 39, נשוי ואב ל-11 ילדים בגילאים שבין שנה ל-17, סיים 12 שנות לימוד, מתגורר עם אשתו, לא עובד בשל בעיות בריאותיות, תומך בשתי אחיותיו המתגוררות עמו בביתו, מתקיים מקצבת הבטחת הכנסה ומגמלאות נכות מביטוח לאומי שהוא מקבל עבור שניים מילדיו הסובלים מנכות קוגניטיבית מורכבת.

הנאשם הודה ולקח אחריות על ביצוע העבירה. הנאשם שיתף כי ביצע את העבירה על רקע עימות אלים שפרץ בין בנו הבכור לבין המתלונן ואחרים. הנאשם הוסיף כי במהלך העימות סבר שהמתלונן הולך לקחת מרכבו חפץ חד על מנת לפגוע בו ולכן הרים לום והכה בראשו של המתלונן. הנאשם הוסיף כי מיד הבין את טעותו, סייע למתלונן להגיע למכוניתו וזה עזב את המקום באופן עצמאי. הנאשם הביע חרטה וצער על הפגיעה במתלונן ומסר כי הוא נוהג לפתור בעיות בדרכי נועם אך במקרה זה איבד שליטה ופעל באופן אימפולסיבי.

שירות המבחן התרשם כי במצבים בהם הנאשם חש מושפל או חש שמישהו מקרוביו נמצא בסכנה הוא עלול לפעול באופן אימפולסיבי מבלי לבחון את ההשלכות של מעשיו.

לצד זאת, שירות המבחן התרשם כי הנאשם מגלה אחריות ודאגה למשפחתו, עושה מאמצים לספק את צרכיהם, מנהל מערכות יחסים חיוביות בתוך משפחתו, כי הוא בעל תפקיד משמעותי בתא המשפחתי, כי הוא אינו בעל דפוסי חשיבה או התנהגות עבריינים, כי ההליך המשפטי מהווה גורם מרתיע עבורו וכן שהוא חש אמפטיה כלפי הנפגע.

כן עלה מהתסקיר, כי לאחר ביצוע העבירה הנאשם הבין את חומרת מעשיו ופנה למכובדי הכפר כדי לקיים סולחה עם המתלונן ומשפחתו, כי לאחר דין ודברים הוחלט כי העניין יפתר בבית המשפט ולא תהיה נקמה, כי הקשר בין המשפחות לא נפגע בעקבות האירוע, כי הנאשם היה מעוניין להביע את צערו בפני המתלונן, לבקש את סליחתו ולפצות אותו.

שירות המבחן העריך כי שילובו של הנאשם בהליך טיפולי יסייע לו ברכישת כלים להתמודדות במצבי לחץ. שירות המבחן הוסיף כי הנאשם נמצא ברשימת המתנה לצורך קליטתו בקבוצה טיפולית אך בשל

משבר הקורונה תהליך קליטתו יתארך מהרגיל. בנוסף הציע שירות המבחן לנאשם להשתלב בהליך של צדק מאחה וכי הנאשם הביע רצונו להשתלב בקוצה טיפולית ולהשתלב בהליך צדק מאחה. שירות המבחן המליץ לדחות את הדיון עד לבחינת השתלבותו של הנאשם בהליכים הטיפוליים.

מתסקיר השני (מיום 19.10.2020) עלה כי במהלך הדחיה עשה שירות המבחן ניסיון לשלב את הנאשם בהליך של צדק מאחה, כי הנאשם נפגש עם מנחת ההליך ולאחר שהבין את משמעות ההליך הביע את רצונו להשתלב בהליך אך הדבר לא הסתייע בשל גורמים שאינם תלויים בו. שירות המבחן הוסיף כי בשל משבר הקורונה הנאשם טרם שולב בהליך טיפולי.

שירות המבחן ציין את החשיבות לשילוב הנאשם בהליך הטיפולי נוכח מאפייני אישיותו, החרטה והצער העמוקים שהביע, העובדה שההליך המשפטי מהווה עורר גורם מרתיע ומציב גבולות ורצונו של הנאשם להשתלב בהליך טיפולי.

שירות המבחן המליץ על ענישה טיפולית בדמות צו מבחן צו מבחן, מאסר לריצוי בעבודות שירות, מאסר על תנאי ופיצוי למתלונן.

לאחר קבלת תסקיר זה הצדדים טענו לעונש ואולם מצאתי כי טרם בשלה העת לגזור את עונשו של הנאשם, והוריתי לשירות המבחן לשוב ולהגיש תסקיר משלים בעניינו של הנאשם. הרושם בשלב הזה היה שהמלצת שירות המבחן לא הייתה מבוססת דייה על נתונים של ממש הקשורים בטיפול כזה או אחר שעבר הנאשם.

מתסקיר השלישי (מיום 31.1.2021) עלה כי אף ששירות המבחן פעל לקידום שילובו של הנאשם בהליך טיפולי בתקופת הדחיה הדבר לא הסתייע נוכח משבר הקורונה. עוד עלה כי שירות המבחן עמד בקשר רציף עם הנאשם וזה המשיך לגלות מוטיבציה גבוהה להשתלבות בהליך טיפולי. שירות המבחן שב והמליץ על דחיה נוספת לבחינת השתלבותו של הנאשם בהליך טיפולי.

מהתסקיר הרביעי (מיום 25.4.2021) עלה כי הנאשם השתלב בקבוצה טיפולית ביום 9.2.2021, הגיע באופן עקבי, גילה מחויבות להליך, הגיע למפגשים עם עמדה חיובית, משתף פעולה באופן אקטיבי, מבצע את המוטל עליו במסגרת הקבוצתית, דומיננטי ומראה מוטיבציה להיתרם מההליך. הנאשם הביע את רצונו להמשיך בהליך הטיפולי.

שירות המבחן חזר על המלצתו לענישה שיקומית.

הצדדים שבו וטענו לעונש, ואולם גם בשלב זה סברתי כי טרם בשלה העת לגזור את עונשו של הנאשם, ושבתי וביקשתי משרות המבחן לדווח אחר התקדמות השתלבות הנאשם בטיפול.

מהתסקיר החמישי והאחרון (מיום 19.9.2021) עלה כי בתקופת הדחיה המשיך הנאשם להשתתף בהליך הטיפולי, גילה אחריות ומחויבות לקבוצה, הגיע למפגשים בקביעות (למעט מקרים בודדים בהם

נעדר בשל הטיפול בילדיו), משתתף באופן כן ואותנטי, מנהל שיח מעמיק ומשמעותי עם משתתפים אחרים, דיבר בהרחבה על המקום שתופסת משפחתו בחייו.

שירות המבחן התרשם כי הנאשם אדם רגיש, אכפתי ובעל יכולת גבוהה להתבוננות עצמית מעמיקה. הנאשם הביע שביעות רצון מהטיפול, חש כי הוא נתרם ורוכש כלים להתמודדות במצבי כעס ולחץ. הנאשם שיתף כי לאחרונה אף עשה שימוש בכלים שרכש, הרגיש שביעות רצון והביע רצונו להמשיך השתלבותו בהליך הטיפול. הנאשם שיתף כי הוא מטפל באחותו שעברה אירוע מוחי.

שירות המבחן שב והמליץ על ענישה שיקומית בדמות צו מבחן לחצי שנה, מאסר לריצוי בעבודות שירות, מאסר על תנאי משמעותי ופיצוי למתלונן.

תסקיר נפגע עבירה

5. מתסקיר נפגע עבירה עלה כי נפגע העבירה בן 22, נשוי, אב לתינוק, מתגורר עם אשתו בבית הוריו בשל התלות בבית משפחתו לרבות תלות כלכלית אותה הוא מייחס לפגיעת של הנאשם בו.

מהערכת תמונת הנזק עולה כי מבחינה פיזית נפגע העבירה סבל גם במועד עריכת התסקיר מכאבי ראש ומכאבים כרוניים אחרים, מחולשה גופנית ומעייפות ותופס את עצמו בתפיסה של פגמות, חריגות וחולשה. נפגע העבירה תיאר את הבושה והמבוכה שחש במהלך החודשים שלאחר הפגיעה בהן נזקק לליווי וטיפול בפעולות בסיסיות.

עוד עולה מהתסקיר, שהפגיעה השפיעה על תפקודו של נפגע העבירה בכל מישורי חייו. כך זיהתה עורכת התסקיר כי נפגע העבירה איבד תקווה ביחס לאפשרות של שיקום חייו, איבד את תחושת הביטחון והמוגנות שלו, מרבה לבכות, חש בלבול ומתקשה לתעל את רגשותיו.

כן צוין, כי לנפגע העבירה סימפטומים האופייניים לנפגעי טראומה, דוגמת מחשבות טורדניות, בכי, קושי להירדם ועוד.

כן שיתף נפגע העבירה כי עד לפגיעת הנאשם גילה יציבות תעסוקתית ועבד כשלוש שנים במוסך ולאחר הפגיעה עבד לפרקי זמן קצרים בעבודות שונות אך התקשה להתמיד בשל מצבו הבריאותי. נפגע העבירה שיתף כי חלומו לעסוק כנהג אוטובוס אך התבקש ממוסד התחבורה לעבור בדיקה פסיכולוגית והוא עדיין ממתיין לתוצאותיה. נפגע העבירה חש תחושת אשמה מכך שהפך לתלתי ולנטל על בני משפחתו.

נפגע העבירה תיאר את השתלשלות האירוע, את הפגיעה האכזרית של הנאשם בו, את ההפתעה שחש מהפגיעה ואת תחושת אימת המוות שחש כשפונה לבית החולים.

היבט נוסף של נזק שהוזכר בתסקיר הוא ההיבט החברתי. נפגע העבירה שיתף כי הוא מרבה להסתגר בבית, כי המעגל החברתי שלו הצטמצם וההתרשמות היא שנשחקות מיומנויותיו לתקשורת עם הסביבה.

עורכת התסקיר העריכה כי קיימת סכנה להתדרדרות במצבו ללא התערבות טיפולית, כי נפגע העבירה הביע תחילה רצון להשתתף בהליך טיפולי אך בהמשך החליט להימנע מכך.

עורכת התסקיר המליצה להטיל על הנאשם בין יתר רכיבי הענישה גם רכיב של פיצוי כספי משמעותי למתלונן שיהווה ביטוי ממשי להכרה בפגיעות שנגרמו למתלונן.

טיעוני הצדדים

6. המאשימה טענה בכתב והשלימה טיעוניה לעונש על-פה. המאשימה טענה כי מתחם העונש ההולם נע בין 30 ל-48 חודשי מאסר.

בדיון הטיעונים לעונש שהתקיים ביום 11.11.2020 עתרה המאשימה לעונש של 36 חודשי מאסר ועונשים נלווים בין היתר בשל העובדה כי הנאשם טרם שולב בהליך השיקומי בשל אילוצי קורונה ועל כן לא ניתן לומר כי הדברים בעניינו עולים כדי סיכוי של ממש שישתקם.

בדיון השלמה לטיעונים לעונש שנערך ביום 29.4.2021 טענה המאשימה כי אין מקום לחרוג בעניינו של הנאשם ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום שכן זה רק החל בהליכי שיקום. יחד עם זאת, המאשימה הוסיפה, כי לנוכח המוטיבציה שהנאשם מגלה והתקדמותו בהליך השיקומי, נכונה היא למתן את עמדתה העונשית ועתרה להטיל על הנאשם עונש של 30 חודשי מאסר בנוסף לעונשים הנלווים להם עתרה בעבר.

בדיון נוסף של השלמה לטיעונים לעונש שהתקיים ביום 4.10.2021 טענה המאשימה כי לנוכח התקדמות הנאשם בהליך השיקומי כבר נכון יהיה לחרוג ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום, ולכן עתרה לעונש מאסר של 24 חודשים, עונש שישקף הן את שיקולי השיקום והן את חומרת העבירה והנזק שנגרם למתלונן. בנוסף עתרה המאשימה להטיל על הנאשם עונשים נלווים להם עתרה מלכתחילה (מאסר מותנה, קנס ופיצוי משמעותי למתלונן).

המאשימה הפנתה בטיעוניה הכתובים שהוגשו מלכתחילה לערכים הממוגנים שנפגעו, לפגיעה המשמעותית בערכים המוגנים ולחומרת מעשיו של הנאשם לרבות לעוצמת המכה באמצעות מוט ברזל שגרמה לשבר בגולגולתו של המתלונן, לנזק הפיזי והנפשי שנגרם למתלונן, לסיכון ולפוטנציאל הנזק הקטלני שעלול היה להיגרם ולסיבה שהביאה את הנאשם לבצע את העבירה.

המאשימה הפנתה לעברו הפלילי של הנאשם, לאסקלציה במעשיו ולכך שהנאשם אינו לומד לקח ונוהג לפתור סכסוכים בכח הזרוע. המאשימה טענה כי אין לתת משקל משמעותי לנסיבותיו האישיות של הנאשם לנוכח חומרת העבירה, עברו הפלילי והנזק שנגרם למתלונן.

המאשימה צרפה מסמכים רפואיים של המתלונן, את גזר הדין משנת 2015 בו הורשע הנאשם בעבירת אלימות ופסיקה לתמיכה בטיעוניה.

7. אף ב"כ הנאשם העלה טיעונו בכתב ועל-פה. בדיון הטיעונים לעונש (מיום 11.11.2020) טען ב"כ הנאשם כי מתחם העונש ההולם נע בין מספר חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ל-18 חודשי מאסר. ב"כ הנאשם עתר להטיל על הנאשם עונש ברף התחתון של מתחם העונש ההולם שהציע, היינו מאסר של מספר חודשים לריצוי בעבודות שירות לצד ענישה נלוות. ב"כ הנאשם טען כי ככל שבית המשפט יקבע רף תחתון מחמיר ממאסר לריצוי בעבודות שירות, נכון יהיה להגיע לתוצאה העונשית אליה כוון (מאסר לריצוי בעבודות שירות) באמצעות חריגה ממתחם העונש ההולם לקולה מטעמי שיקום.

ב"כ הנאשם עתר בסופו של יום (בדיון ההשלמה לטיעונים לעונש מיום 4.10.2011) לאמץ את ההמלצה העונשית של שירות המבחן להטיל על הנאשם עונש של מספר חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, צו מבחן ופיצוי למתלונן.

ב"כ הנאשם טען כי מתחם העונש ההולם לו טענה המאשימה אינו מתאים לנסיבות ביצוע העבירה ואינו נתמך בפסיקה הנוהגת.

ב"כ הנאשם הפנה לעובדה כי אין מדובר במעשה מתוכנן וכי הנאשם הגיע למקום בעקבות קריאה של הבן שלו; לעובדה כי לא נגרם למתלונן נזק בלתי הפיך; למעשיו של הנאשם לאחר ביצוע העבירה ולעובדה כי הוא זה שפינה את המתלונן לרכב ועזר לו להתפנות; לפנייה של הנאשם למכובדי העדה על מנת להשיג סולחה בין המשפחות שתמנע שפיכות דמים נוספת בין המשפחות; ללקיחת האחריות והבעת החרטה של הנאשם מיד לאחר ביצוע העבירה.

ב"כ הנאשם הפנה לנסיבות חייו האישיות-משפחתיות המורכבות של הנאשם, לעובדה כי הוא בעל ערכים נורמטיביים, להיותו איש משפחה מסור בטיפול בילדיו, עובדה כי הוא תומך באחיותיו המתגוררות עמו, לפגיעה של העונש בנאשם ובמשפחתו ולשיתוף הפעולה שלו עם שירות המבחן.

בדיון השלמה לטיעונים לעונש (מיום 29.4.2021) טען ב"כ הנאשם כי ההליך השיקומי של הנאשם מצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם, כי הדחיות והעיכובים במסגרת ההליך השיקומי נובעים מסיבות אובייקטיביות ואינם קשורים לנאשם ולהתרשמות החיובית של שירות מבחן מהאופן בו השתלב הנאשם בהליכי הטיפול.

בדיון נוסף של טיעונים לעונש (מיום 4.10.2021) ובטיעונים לעונש בכתב הפנה ב"כ הנאשם להתרשמות החד משמעית של שירות המבחן להליך השיקומי המשמעותי שעבר הנאשם, לגילו של הנאשם, למצבו המשפחתי המורכב, לעברו הפלילי שאינו מכביד, לצער והחרטה הכנים שהביע, לעובדה כי ההליך המשפטי מהווה גורם מרתיע ומציב גבולות, להתרשמות שירות המבחן כי סיכויי השיקום של הנאשם גבוהים, לתפקידו המשמעותי בחיי משפחתו, לרצונו של הנאשם להשתלב בהליך של צדק מאחה ולכך שמסיבות שאינן תלויות בו ההליך לא יצא אל הפועל.

ב"כ הנאשם הפנה לדו"ח ועדת דורנר ולמגמות עדכניות בענישה הנוגעות לצורך להימנע מעונשי מאסר במקרים לא חמורים ולא־ינטרס הציבורי במתן עדיפות לשיקום עבריינים שאינם רצידיוויסטים. ב"כ הנאשם צרף פסיקה לתמיכה בעמדתו העונשית.

8. הנאשם אמר את דברו. הנאשם מסר כי עשה טעות עליה הוא מצטער. הנאשם ביקש להתחשב בו ובמשפחתו. בדיון האחרון שהתקיים הנאשם מסר באמצעות בא כוחו ובהסכמת המאשימה מכתב שכתב. במכתב (נ/1) הנאשם שב והביע צער על העבירה שעבר, הבטיח שהדבר לא יישנה, מסר כי הוא מטפל בבני משפחתו (אחות שעברה אירוע מוחי ואח חולה סרטן), ביקש להתחשב במצבו המשפחתי והכלכלי וביקש לאפשר לו להמשיך בטיפול.

דין

9. סבורני כי מתחם העונש ההולם בעניינינו צריך לנוע בין שנתיים לארבע שנות מאסר. בקביעת מתחם העונש התחשבתי בערכים המוגנים שנפגעו, במידת הפגיעה בהם, בענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כמפורט להלן.

10. הנאשם פגע בערכים המוגנים של שמירה על בטחונו, שלמות גופו וחיייו של אדם, כמו גם בסדר הציבורי. בית המשפט העליון התייחס לא אחת לחומרה היתרה של תופעת האלימות הפושה ופוגעת בכל חלקה טובה בחברה בישראל ולצורך בהטלת עונשים מרתיעים על הנוקטים באלימות לצורך פתרון סכסוכים. ראו למשל ע"פ 7069/20 יוסף אבוחדיר נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 11.2.2021), פסקה 9:

"לא אחת עמד בית משפט זה על החומרה היתרה שבעבירות אלימות בכלל, ובעבירה של חבלה בכוונה מחמירה בפרט, לאור הפגיעה הקשה בזכותו של אדם לשלמות גופו, בכבודו העצמי, ובתחושת הביטחון האישי שלו...לא זו בלבד, אלא יש ליתן ביטוי לחומרה שיש לראות בהתנהגות אלימה אשר באה כניסיון לפתירת סכסוכים. בהתאם, ראוי להטיל ענישה ממשית ומוחשית, המרתיעה את הציבור מפני נקיטת אמצעים בדרכים אלימות על פני ההליכה בדרך הנועם והשלום..."

גינדי מפורש באשר לשימוש במוטות ובסכינים לפתרון סכסוכים השמיע כב' השופט מ' חשין בע"פ 259/97 סובחי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 28.4.1998) (להלן: "עניין סובחי"):

"נוהגם של מיקצת אנשים ליישב חילוקי-דעות ביניהם במוטות ברזל, בקרשים ובסכינים, נוהג מגונה הוא. ראוי הוא לתגובה קשה של בתי-המשפט. תת-תרבות הסכין, כפי שאמרנו לא אחת, דינה כי תיעקר, והעושים יענשו בכל חומרת הדין".

11. מידת הפגיעה בערכים המוגנים בעניינינו היא ממשית בשים לב לאופן התקיפה לרבות השימוש בנשק קר, לפגיעה באיבר רגיש (ראשו של המתלונן) ולתוצאות הפגיעה.

12. ביחס לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה נתתי משקל לאופי האלימות; לשימוש בנשק קר (מוט ברזל); לעובדה כי התקיפה כוונה לראשו של המתלונן; לחבלה שנגרמה למתלונן (שבר בגולגולת) וליתר הנזקים

שנגרמו לו כעולה מהמסמכים הרפואיים שהוגשו בעניינו ומתסקיר נפגע העבירה שהוגש; לנזק שעלול היה להיגרם כתוצאה מהכאה עם חפץ קהה בראשו של אדם ולסיבה שהביאה את הנאשם לבצע את העבירה.

מאידך גיסא, ומבלי שיש בכך כדי להצדיק באופן כלשהו את מעשי הנאשם, נתתי משקל לעובדה כי מדובר בפעולה ספונטנית במידת מה מצד הנאשם, שנעדרה תכנון מוקדם של ממש.

13. מנעד הענישה בעבירה בה הורשע הנאשם הוא רחב ומגוון והוא תלוי בנסיבות ה"עושה" לרבות בגילו, בעברו הפלילי של הנאשם ובשאלה האם הוא עבר הליך שיקומי, ובעיקר תלוי הוא בנסיבות ה"מעשה" לרבות באופי האלימות, בשאלה האם נעשה שימוש בנשק קר או חם, בשאלה האם העבירה בוצעה בצוותא עם אחרים, באופי החבלות ובנזק הגופני שנגרם, ברקע ובמניע לאלימות, בשאלה האם מדובר באירוע מתוכנן או בפרץ אלימות ספונטני וכיוצ"ב נתונים שמייחדים את האירוע.

להלן תוצג פסיקה במקרים דומים של גרימת חבלה באמצעות חפץ.

בע"פ 379/15 **אגינצ'ה לוי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 9.7.2015) דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בגרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות לאחר שהטיח בקבוק בירה בחוזקה בפניו של המתלונן וכתוצאה מכך נשבר הבקבוק והמתלונן נפצע בפניו ודימם. בית המשפט העליון הותיר על כנו עונש של 30 חודשי מאסר שהטיל עליו בית המשפט המחוזי.

בע"פ 1262/12 **מוחמד עלי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 13.9.2012) בית המשפט העליון דחה את ערעורו של הנאשם שהורשע בעבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, חבלה במזיד והיזק בזדון והותיר על כנו של 28 חודשי מאסר. במקרה זה הנאשם יחד עם אחרים שברו את מצלמות האבטחה בביתו של המתלונן וכשזה יצא מביתו הכה אותו הנאשם באמצעות אלה בראשו וגרם לו לשבר כפול בלסתו ולחבלות נוספות.

בע"פ 3381/16 **חליל אלקרינאוי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 10.7.16) קיבל בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה והפחית את עונשו ל-12 חודשי מאסר חלף 20 חודשי מאסר שגזר עליו בית המשפט המחוזי. בית המשפט העליון קבע כי סיכויי השיקום בעניינו של המערער מצדיקים סטייה משמעותית יותר מזו שנקבעה על ידי בית המשפט המחוזי. במקרה זה הגיע הנאשם יחד עם בנו למקום בו עבדו המתלונן ואחד מבניו והכה את המתלונן בראשו ואת בנו באמצעות אלה זאת על רקע סכסוך שהתרחש מוקדם יותר במסגרתו הכה בנו של המתלונן את בנו של הנאשם בראשו באמצעות מוט ברזל. יצוין, כי במקרה זה, להבדיל מעניינו, דובר בעבירה חמורה יותר, של חבלה בכוונה מחמירה, ובנסיבות מחמירות יותר של תקיפה.

בת"פ (מחוזי-ב"ש) 48761-06-15 **מדינת ישראל נ' האני נסאסרה** (פורסם בנבו, 11.2.2018) בית

המשפט המחוזי גזר על נאשם שהורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות בשל כך שהכה את המתלונן בעקבות סכסוך באמצעות מקל בראשו עונש של 18 חודשי מאסר. למתלונן נגרם שבר דחוס טמפורלי ובהמשך דווח על ירידה בשמיעה. בית המשפט המחוזי ציין כי לא מצא לחרוג לחומרה או לקולה ממתחם העונש שנע בין 15 ל-36 חודשי מאסר אותו קבע.

ערעור שהגיש הנאשם (ע"פ 2118/18 **האני נסאסרה נ' מדינת ישראל** [פורסם בנבו, 13.12.2018]) התקבל ובית המשפט העליון הקל בעונשו והעמידו על 15 חודשי מאסר בשל עריכת סולחה, תשלום הפיצוי ואי בהירות מסוימת שנמצא בעובדות כתב האישום שבו הודה הנאשם.

לצד זאת, ניתן למצוא גם פסיקה מקלה יותר של עונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות מטעמים שונים:

בע"פ 9147/17 **חודיפה אבו עביד נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 28.6.2018) קיבל בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות לאחר שהכה יחד עם אחרים את המתלונן ודקר אותו בחפץ חד בפניו. בית המשפט העליון המיר את עונשו ל-6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות חלף 12 חודשי מאסר שהטיל עליו בית המשפט המחוזי משיקולי שיקום.

בע"פ 900/11 **רכארדו עטאללה נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 22.9.2011) קיבל בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בביצוע עבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות בצוותא עם אחרים בכך שהלם באלת עץ במתלונן והכה אותו יחד עם אחרים בכל חלקי גופו. בית המשפט העליון המיר את עונשו של הנאשם ל-6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות חלף 12 חודשי מאסר שהטיל עליו בית המשפט המחוזי בעיקר בשל שיקולים הקשורים בעקרון אחידות הענישה.

בת"פ (מחוזי-ב"ש) 17759-02-15 **מדינת ישראל נ' אמטיראת** (פורסם בנבו, 17.9.2015) נגזר על נאשם נעדר עבר פלילי שהורשע בעבירה של חבלה חמורה, לאחר שהשליך מוט ברזל שפגע בראשו של המתלונן, עונש של 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות מטעמי שיקום.

עיינתי בפסיקה שצרפו הצדדים מטבע הדברים צרף כל צד פסיקה התומכת בעמדתו העונשית. להלן אתייחס לחלק מהפסיקה שצורפה.

המאשימה צרפה למשל את:

ע"פ 2775/17 **חן שי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 18.12.2017) בו דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות ואיומים והותיר על כנו עונש של 4 שנות מאסר. במקרה זה הכה הנאשם את המתלונן במוט מתכת וגרם לו לשבר בשוק רגל שמאל. ראוי לציין כי נאשם זה כבר נדון בעבר לעונש דומה של 4 שנות מאסר בגין דקירתו של אדם אחר.

בע"פ 1985/18 **דורון אביטן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 21.6.2018) דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של תקיפה בנסיבות מחמירות והותיר על כנו עונש של 32 חודשי מאסר. במקרה זה הכה הנאשם את המתלונן באמצעות מגב בראשו ובכל חלקי גופו וגרם לו לשבר ריסוק בשוק וחבלות רבות בראשו. עוד ראוי לציין כי בעקבות התקיפה הוכר נפגע העבירה כנכה בשיעור של 50% וכן שבעת גזר הדין הנאשם היה רק בתחילתו של הליך טיפולי.

גם בע"פ 1517/10 **משה אלקיים נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 20.10.2010) אותו הגישה המאשימה דובר בנסיבות מחמירות יותר של ביצוע העבירה, דוגמת תקיפה מתוכננת מבעוד מועד של קטין, באמצעות אלה בראשו, והדחה בחקירה כלפי חבריו של הקטין. בגין מקרה זה נדון הנאשם ל-4 שנות מאסר וערעורו על חומרת העונש נדחה.

ומבין הפסיקות אליהן **הפנה ב"כ הנאשם**, ראו למשל:

ע"פ 1508/16 **מכלוף מיקי אמסלם נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 18.8.2016) בו קיבל בית המשפט העליון (בדעת רוב) את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות והעמידו על 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות חלף 8 חודשי מאסר שגזר עליו בית המשפט המחוזי בשל נסיבות ייחודיות. במקרה זה הנאשם במסגרת ויכוח עם המתלונן הלם בפניו בשתי מכות אגרוף וחבט בראשו במוט ברזל. כתוצאה מכך נגרמו למתלונן חבלות שונות, בהן שברים בארובת העין ובאף, והמתלונן אף נותח ואושפז למשך חמישה ימים.

בדומה לענייננו, אף במקרה זה הוגשו תסקירים חיוביים ביותר מטעם שירות המבחן בעניינו של הנאשם, כשבית המשפט העליון מצא להדגיש את הניסיון של הנאשם לקדם הליך של "צדק מאחיה" מול המתלונן. כן ניתן משקל לכך, ואף זאת בדומה לענייננו, כי זהו מאסרו הראשון של הנאשם וקיים חשש שמאסר זה יפסיק את ההליך הטיפולי בו החל.

ע"פ 5619/19 **יאנקיל יאנקילוב נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 14.6.2020) בו קיבל בית המשפט העליון את ערעור הנאשם ותחת עונש של 15 חודשי מאסר בפועל הורה כי הנאשם ירצה מאסר של 9 חודשים בעבודות שירות. במקרה זה הכה הנאשם אלות מתכת שני אנשים. בית המשפט העליון מצא להקל בעונשו של הנאשם מתוך רצון לאפשר לנאשם להשלים את ההליך השיקומי ולנוכח החרטה שהביע והמלצת שירות המבחן.

ע"פ 77/19 (ע"פ 154/19) **אדם עבדל רחמן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 7.6.2019) בו דחה בית המשפט העליון את ערעור המאשימה וקיבל את ערעור הנאשם שהורשע בעבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות והחזקת סכין. בית המשפט העליון קבע כי הנאשם ירצה את העונש של 9 חודשי מאסר שהטיל עליו בית המשפט המחוזי בעבודות שירות לצד צו מבחן בשל ההליך השיקום המשמעותי שעבר הנאשם והחשש שריצוי המאסר בכלא יגדע הליך זה. במקרה זה דקר

הנאשם אתה מתלונן באזור השכמה השמאלית וגרם לו לדימום עורקיו ושב רבע עץ השכם.

14. ב"כ הנאשם עתר להטיל על הנאשם עונש מאסר לריצוי בעבודות שירות ולמעשה עתר (כעתירה חלופית) לחרוג ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום.

כזכור, אף ב"כ המאשימה סבר בטיעון האחרון לעונש כי יש מקום לחרוג בעניינו של הנאשם ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום, אלא שלטעמו חריגה זו מצדיקה את העמדת עונשו של הנאשם על שנתיים מאסר מאחורי סורג וברח.

המחלוקת שבין הצדדים קשורה אפוא בשאלת מידת החריגה ממתחם העונש ההולם (הגם שאף ביחס לגבולות המתחם חלוקים הצדדים).

15. סעיף 40ד(א) לחוק העונשין קובע כי:

"קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי שסיכויי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומו מכלפי הנאשם..."

העבירה שעבר הנאשם היא חמורה ורק בדרך נס מעשיו לא הובילו לפגיעה פיזית בלתי הפיכה במתלונן. גם תוצאות העבירה אינן קלות כלל ועיקר. בנוסף, אין זו הסתבכותו הראשונה של הנאשם בפלילים, ובפרט בעבירת אלימות, הגם שעברו הפלילי אינו מכביד והוא ישן באופן יחסי (שתי הרשעות בגין עבירות שנעברו לפני למעלה מ-7.5 שנים, אחת מהן בגין עבירות אלימות בהקשר דומה), כשהנאשם לא ריצה בעבר עונש של מאסר, גם לא בעבודות שירות.

אכן, העבירה שעבר הנאשם במקרה זה חמורה מהעבירות אותן עבר בעבר, ואולם יש לתת את הדעת לכך שהנאשם לא שולב בעבר בהליך טיפולי ולא קיבל כלים להתמודדות במצבי לחץ ומשבר, כפי שהדבר נעשה עתה.

מעבר לאמור, סבורני כי לא ניתן להתעלם מהתסקירים החיוביים שהוגשו בעניינו של הנאשם על-ידי שירות המבחן. הנאשם הבין את הטעות שעשה מיד לאחר האירוע, גילה אמפטיה כלפי המתלונן, שיתף פעולה עם שירות המבחן באופן מלא, נתנם מהטיפול, גילה מוטיבציה גבוהה להמשיך בטיפול, היה פעיל ודומיננטי בקבוצה הטיפולית ורכש כלים להתמודד במצבי משבר.

כזכור, בית המשפט לא מצא לקצר את ההליכים בעניינו של הנאשם, ופעם אחר פעם מצאתי להורות לשירות המבחן להמשיך לבחון את השתלבות הנאשם בהליך טיפולי. כל הדיווחים שהתקבלו בעניינו של הנאשם היו כאמור חיוביים. הטיפול בעניינו של הנאשם היה ממושך, ובאופן פעיל נמשך לכל הפחות 7 חודשים (החל להשתלב בטיפול בחודש פברואר 2021 כשהתסקיר האחרון הוא מחודש ספטמבר 2021), וככל הנראה נמשך מעבר לכך בשים לב לבקשת הנאשם לדחות את ריצוי העונש כדי שיוכל

להמשיך בטיפול.

כזכור, הנאשם אף ביקש להשתתף בהליך של "צדק מאחה" ואף החל במהלכים הנדרשים לשם כך ונמצא מתאים להליך אלא שהליך זה לא הסתייע מטעמים שלא קשורים בו. הנאשם אף ביקש לערוך "סולחה" עם המתלונן ומשפחתו דרך מכובדי הכפר.

בשים לב להליך הטיפולי המוצלח של הנאשם סבורני כי זה השתקם ולכל הפחות יש סיכוי של ממש שהוא ישתקם. בעניין זה, נתתי דעתי לא רק לדרך הארוכה והמוצלחת שעשה הנאשם עד כה, כי אם גם למתווה הטיפולי המוצע על-ידי שירות המבחן בהמלצתו, הגם שנראה כי נכון יהיה להאריך את תקופת המבחן.

בע"פ 6637/17 אליזבט קרנדלד נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 18.4.2018), פסקאות 24-25
לפסק דינה של השופטת ד' ברק - ארז צוין בהקשר זה:

**"...ניתן לציין ששילוב מהבין שינוי מהותי בהתייחסות הרגשית לאירוע העבירה המתבטא
בנטילת אחריות, כפרה והבעת אמפטיה לנפגעי העבירה לבין אינדיקציות אובייקטיביות
לקיומו של תהליך שיקומי- טיפולי מוצלח וחזרה לדרך הישר, עשוי להצביע על "סיכוי של
ממש לשיקום" כלשונו של סעיף 40ד(א)".**

בענייננו, אכן יש שילוב בין השינוי המהותי בהתייחסות הנאשם למעשיו, לרבות נטילת אחריות, הבעת
חרטה והתייחסות מתאימה לקורבן העבירה, לבין אינדיקציות אובייקטיביות לקיומו של תהליך שיקומי -
טיפול מוצלח.

בשים לב לאמור, כמו ב"כ הצדדים, אף אני סבור כי בענייננו יש מקום לחרוג לקולה ממתחם העונש
ההולם.

16. חרף חומרת העבירה שעבר הנאשם ותוצאותיה, סבורני כי נכון יהיה לחרוג באופן משמעותי ממתחם
העונש ההולם, וזאת בקורלציה לטיבם של הליכי השיקום שעבר הנאשם ולאופן שיקומו.

כאמור, אין מדובר בנאשם שאך החל להשתלב בקבוצה טיפולית והפרוגנוזה בעניינו נשענת בעיקרה על ציפיות
לעתיד באופן שאולי יכול להצדיק מתן ביטוי חלקי לשיקולי השיקום, היינו בקיצור תקופת המאסר מאחורי סורג
ובריח. בענייננו הליכי השיקום הם ממושכים, משמעותיים ומוצלחים ולכן מוצדק להרחיק כברת דרך מגבול
התחתון של מתחם העונש ההולם.

גדיעתם של הליכי השיקום בשלב זה וכליאתו של הנאשם בבית האסורים עלולה להוריד לטמיון את כל המאמצים
שהשקיעו הנאשם וגורמי הטיפול כאחד.

האינטרס בהמשך שיקומו של הנאשם הוא לא רק של הנאשם עצמו ושל קרוביו כי אם גם של החברה כולה, ואף של גורמי השיקום אשר מעוניינים לראות פרי לעמלם.

עוד ראוי לציין, כי הנאשם אמנם הורשע בביצוע עבירה חמורה, ואולם האפשרות לחרוג ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום עד כדי מתן אפשרות לשאת את המאסר בעבודות שירות לא שמורה רק למקרים קלים.

בעניין זה ראו למשל ע"פ 3655/19 **אלדן רוברט פורד נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 10.9.2020), בו בית המשפט העליון מצא לקצר מתקופת מאסר שהוטלה על הנאשם בגין ביצוע עבירת שוד מזויין באופן משמעותי תוך קביעה שהמאסר ירוצה בעבודות שירות.

כן ראו פסקי הדין של בית המשפט העליון שהוזכרו בסקירה דלעיל, לרבות בפסיקה אליה הפנה ב"כ הנאשם, במסגרתם הושתו על הנאשמים, שהורשעו בעבירות דומות ובנסיבות דומות, עונשי מאסר לריצוי בעבודות שירות תוך התבססות על שיקולי שיקום.

לא למותר לציין, כי נתתי משקל גם להודאתו של הנאשם במיוחד לו, לנסיבות חייו האישיות-משפחתיות המורכבות כפי שעלו בתסקירים שירות המבחן, ולנזק שעונש מאסר יגרום לנאשם ולמשפחתו המורחבת.

16. לאור כל האמור לעיל אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. 9 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות.

הנאשם ירצה את עבודות השירות במועצה הדתית בנתיבות, משך 5 ימים בשבוע על-פי טווח השעות המתאפשר בחוק החל מיום 29.12.2021.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים מהיום, שלא לעבור עבירת אלימות מסוג פשע.

ג. 6 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים מהיום, שלא לעבור עבירת אלימות מסוג עוון.

ד. פיצויים למתלונן בסך של 15,000 ₪.

הפיצויים ישולמו בתוך חצי שנה מהיום.

ה. צו מבחן למשך שנה מהיום. הנאשם ימשיך להשתלב בטיפול שיוצע על-ידי שירות המבחן.

הובהרה לנאשם חשיבות שיתוף הפעולה בביצוע עבודות השירות וצו המבחן ונפקות העדר שיתוף פעולה.

העתק מגזר הדין יישלח לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 יום מהיום.

ניתן היום, כ"ט חשוון תשפ"ב, 04 נובמבר 2021, במעמד הצדדים.